

EPITAPHIUM (564).

Dux gregis et portus et flos feliciter ortus,
 Post incrementum fructus subit hoc monumentum,
 Hoc transplantatus claustris flos prememoratus.
 Trevir erat natus, Sigebergensis (565) monachatu;
 Attulit huc secum venerabile fratribus equum,

A Doctrinam, mores, virtutum quosque colores.
 Quem quia servorum fraus conspirata malcrum
 Insontem stravit, gladius Christo sociavit :
 Ergo quod obtabas martyr modo, qui prius abbas,
 In monacho Christi testis, Chounrade, fuisti.

EX HISTORIA MARTYRUM TREVERENSIVM.

Anno 1072 tabula de martyribus a Rictiovaro cæsis Treveri sepultis inventa, tum sanctorum illorum passionem tum inventionis ordinem tum miracula quædam ibidem facta clericus Treverensis narravit, prologo præmisso, quo nihil de se ipso vel de operis consilio tradidit. Sed pleraque ipsum vidisse ex tota narratione abunde patet, neque diu post scripsisse putandus est, quippe qui miraculorum narrationem non ultra a. 1072 prosequatur. Eidem et vitam Felicis deberi, supra monui; sed etiam hæc auctoris nomen silet. *Historia martyrum ap. Hontheim Prodr. I, p. 109 ex cod. Treverensi, postea collato cod. S. Maximini Act. SS. Octob. II, p. 575 edita est. Codicem Sammathicum Hillarius vidit (p. 27, 67), alios procul dubio bibliotheca continet Treverensis. Hæc vero fragmenta ex Hontheimiana editione repeto.*

1. . . . Illud vero qualicumque scribendi modulo posteritati transmittere debemus necessario, quali divinæ prædestinationis ordinatione hæc sanctorum lætificati simus manifestatione.

2. Erant nempe in illa sancti Paulini canonicorum congregatione fratres aliqui sanctæ religionis studio venerabiliter accensi. Hi ergo, dum inter alia pietatis opera sacræ Scripturæ legendi paginam operam non minimam præberent, solebant frequentius corporis et mentis aspectibus illa repræsentare, quæ videbantur ad honorem ecclesiæ Trevericæ, matris scilicet suæ, spectare; illius forsitan, quin immo revera, non immemores præcepti quod ait : *Honora patrem tuum et matrem (Deut. v, 16)* et aliorum ad hunc modum justam conversationem suadentium. Inter multimoda itaque loci hujus præconia passio sanctorum martyrum Gentiani et Victorici frequentius eis occurrebat. Quæ quotiens auribus eorum corporeis innumerabilem christianorum stragem in urbe Treverica a Rictiovaro factam insonuit, totiens cor eorum mœrore simul et gaudio contremuit; mœrore quidem propter ignoratum tantum tamque preciosum sanctorum corporum thesaurum; gaudio autem propter rerum veritatem, quam per tantam Scripturæ sacræ didicerant auctoritatem. Referebat enim istorum passio sanctorum, quod ingresso Trevirum Rictiovaro, tanta ab eo sit facta ibi sanctorum sanguinis effusio, ut rivi cruoris aquæ, juxta quam occisi sunt, permixti et in Musellam deducti, eam in suum colorem converterent; ut, naturali claritate remota, peregrino magis quam proprio colore ruberet. Ubi et sequitur : *Inhumatis etiam tum sanctorum corporibus unda præbebat tumulum, quo, redintegrata compage membrorum, futuro ea representaret judicio.* — In hac ergo positi mentis anxietate, indietis sibi aliquando bi.uanis, aliquando triduanis jejuniorum disciplinis, a divina postulabant pietate, ut aliquod tam sancti depositi indicium eis monstrare dignave-

B tur, per quod benedictum nomen ejus a sæculo in sæculum benediceretur ac laudaretur. Ut ergo promissio Dei immota permaneret, quæ dicit : *Ubi duo aut tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum (Matth. xviii, 20)* — tres quippe intentionis hujus fratres — fuerunt — auxilium Dei sibi ad hanc intentionem præberi, cito senserunt. Prius enim quam triduanum jejunium tertia vice complevisset, misit eis Deus in adiutorium quendam sæctæ conversationis laicum nomine Folbertum, privatum eundem visu oculorum, quem unus ex tribus præfatis fratribus, Cuono videlicet, custos monasterii sancti Paulini, studio sanctæ hospitalitatis in domum suam recipiens, sufficienti ac placita illi officiositate sustentabat. Hujus autem cibus vespertinus erat panis perparvus medietatem palmæ non vincens in latitudine, duas partes farinæ, tertiam partem habens ex cinere, cum aliquo genere herbarum aut crudarum aut non bene coctarum et insalsarum, cum haustu etiam aquæ minimæ mensuræ, certe neque modulum suum excessuræ. Tali vero adiutorii divini consolatione non modicum lætificati, et ad speranda potiora Dei munera nimirum animati, huic fratri consilium, quod de hac re conceperant, manifestabant, ejusque devotionis impensius studium sibi ad hanc rem suppeditari postulabant. At ille, ut erat paratus ad omnia virium suarum supplementa omnibus præbenda, juxta illud videlicet doctoris gentium exemplum, quando dixit, se omnibus omnia factum fuisse, solitum jejunandi modum hac de causa adeo intendebat, quod per continuum tunc triduum nullum penitus corporis alimentum suscipiebat; sed interdum omnibus urbis hujus monasteriis, nudis, ut solitus erat incedere, pedibus perlustrans, noctes eorandem dierum in monasterio sæpediti patris Paulini pervigil in oratione ducebat. Unde factum est, ut in tertia nocte post primum, sicut ipse nobis referebat, galli cantum, dum facie lacrimis ubertim

NOTÆ.

(564) Legitur in cod. Vindob. N. 791 (Lunælac. N. 8.), s. xii fol. 115.

(565) Alia manu in marg. : *Sigenbergensis quod situm est ab Nerdeliga tria miliaria.*

perfusa intente et quasi cum aliqua, ut ait, precum A importunitate Dominum interpellaret, in mentis ex-
tasi subito correptus, se in aliquo quasi subterraneo
monasterio, spatioso multum et pulchro, stare pu-
taret. Ubi dum multitudinem, quam dinumerare
non poterat, o'cisorum diversas membrorum trun-
caciones ostendentium deambulanti oculis mentis
videret, collectis per aliquod tempus animi, quas
amiserat, viribus, quibusdam eorum velut ad hoc
tantum ut ab eo interrogarentur se illi offerentibus
dixit: *Qui estis vos, domini, aut a quo fuistis trucidati?*
Cui unus, qui senior inter eos apparuit, respondit:
*Nos fugimus huc paganorum persecutiones, et ab ipsis ad
pœnas requisiti, istas quas vides suscepimus passiones.*
Nec pluribus ab eo verbis auditis, in priorem sta-
tum rediit sobriæ mentis. Totis denique animi viri-
bus ad agendas Deo gratiarum actiones succinctus,
ab ipso postulabat attentius, ut, si ab ipso esset hæc
visio, monstrare eam sibi dignaretur tertio. Quod
etiam obtinuit. Nam duabus ante diem vicibus ob-
dormiens in oratione, eadem lætificatus est visione.
Mane itaque facto, vocatis ad se tribus fratribus, vi-
sionem suam per ordinem eis narravit, eisque cum
magna exhortatione hoc persuadere laboravit, ne ab
cepto orationis studio prius desisterent, quam di-
vinæ solatium misericordiæ sibi adesse cognoscerent,
promittens eis ex ejus parte qui amat longanimes
in spe, infra unius anni spacium divinum eis ad-
futurum, esse in hac inquisitione solatium. Hac facta
exhortatione, gratias Deo pro fraterno quem apud
eos invenerat hospitalitatis receptu referens, eos
humiliter rogavit, ne quas diutius in hoc loco ma-
nendi occasiones tunc ei innecterent, quia destina-
tum diu iter ad Sanctum Jacobum perficere liben-
ter vellet. Et ita ipse quidem ab eis discessit. —
Illi vero pro sanctæ inquisitionis studio majori in
dies æstuant desiderio. Quapropter et a monachis
et a canonicis et a sanctimonialibus ¹⁰¹⁸ feminis
religiosis auxilio petito, jejuniis et orationibus et
elemosinarum quoque largitionibus insistebant plus
quam in principio. Unde contigit, ut alicui reli-
giosæ hujus communionis sorori, nomine Fridebur-
gæ, in monasterio Sanctæ Mariæ (566) matris Domini
tempore meridiano in subsellio suo quiescenti, vox
clara supervenerit, quæ diceret: *Vade, quære in
vetustissimis scedulis aureis litteris in testimonium
illis.* Cujus vocis altisonæ strepitu expergefata,
dum capite de subsellio levato circumspiciens nemi-
nem videret, caput iterum in eundem quiescendi
modum vix reposuit, cum de novo vox eadem aper-
tius quam prius auribus ejus insonuit. Iterum ergo
erecta et signo sanctæ crucis munita, dum nullum
vocis hujus auctorem in prospectu haberet, non dor-
mitura, sed tertium vocis hujus adventum præsto-
latura, caput iterum reclinavit. Tunc vero, sicut
ipsa retulit nobis, vox eadem, quasi cum quadam

imperiositatis austeritate ad illam venit eamque non
jam dormientem sed vigilantem non modicum per-
terrefecit. Surgensque igitur, terrore magis quam
angustia repleta, sororem, quæ custos erat librarii,
cum magna festinantia quærens et inveniens, facto
ei anxietatis suæ signo, eam ad armarium, eam-
dem discussura scedularum, perduxit; nec multa
prius librorum volumina revolverant, quam liber
unus ymnorum vetustissimus Scotice (567) scriptus
eis in manus veniebat; quo tandem exposito, occurre-
bat eis frequentius quidam ymnus de sancto Pau-
lino satis magnus, in quo gesta sanctitatis ipsius
præclara, etsi compositionis quandam rusticitatem
habebant, rerum tamen non minima urbanitate flo-
rebant. Referebat enim, quale pro fide catholica
bellum contra Arrianos sanctus ille pertulerit, quali-
ter in exilium ab ipsis fidei catholicæ inimicis mis-
sus fuerit; qualiter etiam ipsos, apud quos exulabat,
Frigios ¹⁰¹⁹ ad fidem Christi, factis coram regibus
terræ illius signis et miraculis, converterit, idem
ymnus continuit; item post decursum viriliter vitæ
hujus stadium, cum retributionis æternæ ibidem a
Domino suscepit bravium, preciosum corporis
ipsius thesaurum, nutu divino et miraculorum ad-
miniculo a Treveris esse receptum, ibidem fuit in-
textum. De cujus veneranda sepulturæ positione,
quæ in ejus gloriosa celebrata est receptione, hæc
inibi verba sunt posita: *Posuerunt eum*

*juxta prolem clarissimam Trevirensis et inclitam,
ubi dormiunt corpora peregrinorum plurima,
resurgentes ad præmia die mundi novissima,
occurrent in æthera Domino cum læticia.*

Hæc itaque inaudita prius Scripturæ sacræ testi-
monia cum gratiarum Deo actione ac sancta mentis
exultatione lectitabant; utrum vero monita visionis
in eis resonarent, aut utrum aliquid per se qua-
rendum esse hæc verba significarent, necdum in-
telligebant. — Quapropter vocato ad se uno de
tribus quos prædiximus fratribus, ei et admonitio-
nem vocis procul dubio angelicæ, quam præfata
soror acceperat, narraverunt, et librum ymnorum,
quem instinctu vocis ejusdem inter vetustissima, ut
ita dixerimus, veterum volumina repererant, mon-
straverunt. Qui simul ac communem eorum ora-
tionis intentionem auditamque et visam divinæ vi-
sionis consolationem in mente retractavit, volunta-
tem miserationis Dei in hoc esse æstimavit. Ut hunc
ideo libellum, memoriam facientem peregrinorum,
eis accommodaret, quo nobis amplius eorundem
quærendi desiderium hoc modo inspiraret [roga-
vit ¹⁰²⁰]; quod et factum est. — Nam mox ut li-
ber iste ymnorum in conventum fratrum delatus et
ymnus ille ibidem est recitatus, ita corda omnium
ibi præsentium fratrum ad inquirenda plura sunt
accensa, ut una omnium prudentiorum apud ipsos
esset sententia de frangenda propter hanc inquisi-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰¹⁸ sanctis monialibus ed. ¹⁰¹⁹ frigies ed. ¹⁰²⁰ deest ed.

NOTÆ.

(566) Ad Horrea.

(567) Id est littera Scotica.

tionem sancti Paulini cripta. Qua de re, communiato cum principibus civitatis consilio, licentiam hujus rei a domno archiepiscopo Udone postulabant, et vix nimirum impetrabant. Ita namque ex industria eadem cripta fuit munita, ut nisi moto principali ejusdem monasterii altari nullus locus daretur eam confringendi. Unde non indebito gravitati suæ consilio non facilis erat domnus archiepiscopus, tanti sanctuarii frangendi licentiam differendo. — Fracta igitur cripta, inventa sunt circa sarcophagum sancti Paulini sex sarcophaga, quorum duo lateribus ejus apposita fuerunt, quatuor vero pedibus ejus ita altrinsecus adhæserunt, quod utrimque duo ex eis steterint; item ad caput ejusdem sancti patris nostri septem sarcophaga sanctorum martyrum, totidem corporibus aromatizantia, fuerunt locata. Hæc vero omnia sic colligaverat locantium industria, ut factis fornicibus singulis super sarcophagis binis, nullus, ut dictum est, locus daretur eis movendis, nisi moto prius altari præcipuo monasterii. Fecerat præterea non hujus criptæ conditor operosus, sed hujus loci et eorum quæ ibi sunt sanctorum corporum aliquis studiosus, altare quoddam non magnum ad pedes sancti patris nostri sarcophago ejus compactum. Hujus denuo remotio et aliqua sub ipso terræ effossio plena fuit nostræ expectationis consolatio. Inventa est siquidem ibi tabula marmorea; qua sublata, apparuit ejusdem latitudinis tabula plumbea. Hæc item levata multaque aquæ infusione multaque setæ porcinae confricatione tandem purgata, retulit nobis et istorum martyrum vocabula et martyrum tempora, persecutorum quoque nomina, aliaque perplura summa festivitatis præconia hujus plumbi cecinit nobis sculptura. Hujus ergo textum sculpturæ hic volumus pleniter inserere. *In ac cripta* (568).

3. Lecta est igitur hæc epistola et in plurimas mox cartas cum magno omnium Dei fidelium hanc audientium tripudio transcripta; nec tamen defuit in ipso fidelium Dei collegio ecclesiæ malignantis dissensio, quæ hæc divinæ miserationis beneficia non quanta debebat reverentia suscipiebat. Sed spiritu instigata maligno, dentibus ea lividis laniare præsumebat. Ceterum dentes eorum, utpote peccatorum, Dominus conterere curavit, dum signa, quæ juxta Pauli verba non fidelibus, sed infidelibus (*I Cor. xiv, 22*) data sunt, in conspectu eorum per merita martirum pretiosorum, quorum inventioni non congaudebant, multiplicavit. Ex his igitur aliqua, ut dictis apostolicis in hoc consentiamus, non tantum propter fideles Christi instruendos, quan-

tum propter eosdem infidelitatis ministros ad fidem rectam et reverentiam sanctis Dei debitam commoendos, breviter notamus.

Quorum primum adeo notabile, adeo memorabile, adeo etiam fuit mirabile, ut non solum, si quæ fuerunt mentes infidelium, inde nimirum contabuissent, sed et ipsa fidelium Christi corda non minimum inde contremuissent. Nam cum, sicut prædiximus, facta per misericordiam Dei hac sanctorum revelatione, domno nostro archiepiscopo Udoni hujusque principibus placuissent, ut cripta sanctorum corporum collocationi competenter amplificaretur, necesse fuit, ut plurimum terræ ex eodem loco purgando portaretur. Erat autem ante id ipsum sæpedicti patris Paulini monasterium ex parte occidentali palus quædam, ita viantibus nocua, ut monasterium illud petentibus aut inde per hanc viam repedare volentibus vix angustissima relicta fuisset per illam semita. Qua de re plerisque loci illius fratribus complacuit, ut eadem terra, quæ ob prædictam parandæ criptæ necessitatem de monasterio portaretur, ad exsiccationem paludis ejusdem locaretur. Quod cum fieret et terra per sex jam dies ibi deposita fuisset, accidit, ut in die septimo unus aliquis ex loci illius canonicis, ante cujus portam palus eadem maximam inundationem faciebat, studio complanandæ terræ ibidem positæ, de domo sua egrederetur; cumque terram discutiendo frustra quædam ossium inibi jacere videret, unum ex illis suscipiens, in manu sua in domum illud portavit. Accepta etiam aqua diligenter illud purgavit, et purgatum cuidam mulieri ad eonervandum, donec in monasterium referendi locum haberet, commendavit. Quod illa despective suscipiens, et cur illud reverentia dignum esse judicaret inquirens, posuit tamen illud in scrinio suo inter panniculos aliosque muliebris suppellectilis usus diversos; pigmentorum quoque species aliquæ in eodem fuerunt scrinio repositæ. Cum autem vespertinali officio, sicut quadragesimalis temporis ratio poscebat, frater ille cum suis in eadem domo reficere vellet, coepit illa, cui os commissum fuerat, puella nimio cordis dolore cruciari, coepit corporis et sanguinis dominici communionem, ut ⁴⁰²¹ exitus vicini præparationem, quibus poterat verborum signis, quia ipsis nequivit verbis, humiliter ac devote precari. Cui frater ille: *Fac tibi, ait, scrinium tuum deferri, et si qua sit ibi species pigmentaria, dolori cordis profutura, require.* Hoc dixit, et scrinium hac de causa recludendum illi accommodare non distulit. Hoc itaque vixdum recluso et cooperculo tenuiter levato, mira res! tanta sanguinis exundan-

VARIAE LECTIONES.

⁴⁰²¹ aut ut ed.

NOTÆ.

(568) Hanc tabulam vide supra col. 1161, n. ex Gestorum codicibus B editam. Quam post Northmannorum tempora fictam esse, Hontheim (Nelle-

rus?) l. I. p. 100, probare voluit: in contrariam vero sententiam I. Bueus Act. SS. Oct. II, p. 336 sqq. disputavit.

tia ab osse illo valde parvo est effusa, ut facies mulieris ejusdem tota atque pellicea ejus manica dextra mirabiliter sit inde perfusa. Ipsa quoque in eadem hora a cordis dolore est absoluta. Qua de re nimio percussi terrore, lacrimosis precibus a divina misericordia postulabant continuo, quatenus tam immenso divinitatis suæ præconio nullo eos corporis aut animæ damnaret iudicio. Quo facto, frater idem currens curriculo ad aliquem fratrum, quem sibi expertus erat esse fidelioem, ad hujus rei eum perduxit demonstrationem. Qui veniens, dum scrinii ejusdem operculum introspecturus levaret, nullus, sicut ipse ait, qui hoc non videret, credere non valeret, qualiter adhuc sanguis ex eodem osse ipsum scrinii operculum totumque quod ipso scrinio erat muliebris disciplinæ instrumentum respargendo bulliret. Unde et ipse non minimo repletus stupore, cum omnibus quæ in ipso erant, non jam deinceps muliebribus armamentis, sed potius aliquibus tam pretiosi sanguinis aspersione factis sacramentis, in monasterium festinanter portavit, illudque convocatis illico prioribus loci illius omnibus demonstravit. Ipsi vero, missis mox per omnia totius civitatis monasteria hujus rei nuntiis, omnes abbates et præpositos, corepiscopos et decanos ceterosque boni testimonii fratres non paucos ad se in eadem hora faciunt venire. Dominus autem archiepiscopus non erat tunc in illa civitate. Alii autem omnes loci hujus priores in claustrum sancti Paulini celeriter congregati, magnifico miraculi hujus ostento non modico sunt lætificati. Delato namque in præsentiam eorum scrinio, cum osse sanguinem sine cessatione fundente, accepit aliquis ex ipsis fratribus os sanguinolentum in manus, cumque illud sanguine in scrinium transfuso sæpius evacuasset, dicto semper citius majori sanguinis inundatione replebatur. Facta igitur inter prudentiores questione, ex qua videlicet occasione tanti miraculi, qui ibi convenerant, hujus miraculi spiculo a divino fuissent percussi consilio, hæc una omnibus ex hac re surrexit sententia, de adhibenda scilicet majori propter hoc signum reverentia et ipsis sociorum ossibus et eorum cineribus. Ad cujus augmentum reverentiæ dicebant pertinere, ut terra, quæ circa sarcofaga eorum posita in locum, ut dictum est, cænosum antea proiciebatur, deinceps in aliquem mundum locum venerabiliter collocaretur; cujus acervus dum Galaath, hoc est acervus testimonii, non immerito vocaretur, factum in osse, quod huic suppositum fuerat terræ, miraculum omni posteritati loqueretur. Hoc itaque consilio dato et collaudato, illud etiam eidem fratrum collegio complacuit, ut scrinio in monasterium relato et super altare locato, communi cordis et oris necnon campanarum consonantia divina ab eis laudaretur prudentia, quæ nihil facit nisi in magna, ut par est, sapientia. Ad hanc ergo laudem Dei ex tota civitate cujus-

A libet ordinis et ætatis viri ac feminae, juvenes et virgines, senes cum junioribus, hilariter convenientes, finita laude, in sua redierunt, hominum de tam inauditi miraculi stupore benedictentes. Contigit autem istud miraculum quinta Nonas Martii, et sabbatum erat (569). Hora vero nona cruor ille ex osse cœpit manare, qui non ante tertiam secundæ feriæ horam visus est cessare. Fama ergo hujus miraculi longe lateque volando plurimorum salutis facta est occasio, dum innumeri diversis linguarum fatigationibus oppressi, ad hujus famam miraculi undecumque exciti, venirent ad hunc locum humiles et devoti. Cumque coram hoc positi sacramento propter peccata, quibus aliquatenus multati erant, planxissent, aquamque ossis hujus intinctione sacratam sibi datam aliquatenus gustassent, non est nisi Christi fidelibus credibile, quam citissime, a quacumque peste gravantur, liberati fuissent. Si quis autem numerum et ordinem istorum a nobis curiose quæsierit, per hæc verba Porphyrii sibi credat satisfieri: *In numero sunt. sed non in finito.*

t. 4. Facta sunt præterea miracula non pauca in illa scilicet cripta ubi sanctorum martirum reposita sunt corpora. E quibus aliqua nostræ nunc memoriæ succurrentia breviter sunt designanda. Ex his erat hoc primum, quod licet ad plurimas sanctorum contingat memorias, nolumus tamen in his quoque miraculis locum ei negare, quem divinæ pietatis ordinatio ei dignata est accommodare. Nam cum domnus archiepiscopus post auditam de ossis miraculi famam primum in illud sancti Paulini monasterium orationis causa venisset, venit cum eo quidam de partibus Aquitaniæ pœnitens, cujus brachium dextrum ferro fuit ligatum. Hic itaque cum domno antistite fossam illam, ne dicam criptam, quæ nondum ibi fuerat, intravit.

Post hæc in die palmarum, quæ tunc erat proxima, quædam femina Est autem consuetudo loci illius congregationum, ut in die palmarum in id ipsum sancti Paulini monasterium ad laudem Dei omnes cum magna populorum multitudine omni anno convenient. Cum ergo juxta hunc ritum eadem die maximus et clerus et populus illuc convenissent et consuetudinarias ibi laudes Domino dixissent.

Postea 5 Kalendas Maii, qua die juxta inductum Ekberti archiepiscopi plurimæ circumambientium villarum turbæ cum crucibus Treviros solent venire et monasteria civitatis illius omnia circuire, delatus est a parentibus puer quidam parvus in monasterium sæpe prædicti patris Paulini, quod amodo sanctorum quoque martyrum non immerito potest vocari Erat vero eadem hora domnus archiepiscopus cum omnibus loci illius canonicorum congregationibus in eodem monasterio orationis deditus officio

NOTÆ.

Deinde non multo temporis interjecto spatio ap- A
portatur illuc quædam puella

Huic miraculo illud successit in ordine proximum ⁴⁰²², quod quidam rusticus de villa quæ dicitur Sanctæ Aldegundis oriundus, cui visus oculorum omnino defecerat, cum suo presbitero civiumque suorum numero non modico eodem deductus est. Presbiter vero idem, assumptis secum duobus in

loco illo fratribus, deduxit cæcum illum in locum sanctorum corporibus consecratum, ibique cum fecit unum denarium censu annuali sanctis illis persolvendum super unum vadiare sarcofagum. Deposito itaque ad præsens ibi uno denario

Dehinc alius quidam villanus de villa quæ vulgo Inda vocatur

EX MIRACULIS S. MODOALDI

AUCTORE STEPHANO.

S. MODOALDI corpore a. 1103 Treveri in monasterium Helmwardeshusense translato, hujus cœnobii monachus, qui diu vitam sancti illius frustra quæsierat, Stephanum abbatem S. Jacobi Leodiensis, virum doctrina et operibus præcluum (570), precibus adiit, ut hanc expleret lacunam. Ipse, præfatione ad Thietmarum abbatem scripta: Qui, inquit (571), corpore quidem ad tempus vobis absens, spiritu autem semper præsens, dum pro investiganda patroni sui generositate ordinis nostri loca plurima inviseret, et quasi apis argumentosa florum dulcedinem in mellis liquorem comportans, tam gesta pontificum quam annales regum Francorum famamque antiquiorum sapientium diligenti inquisitione percurreret: tandem ad nos omnium ultimos divertit, obsecrans non perfunctorie sed infatigabiliter et instantissime, ut de vita et miraculis beati MODOALDI in lectionibus et responsoriis aliquod ingenioli nostri xenium domum deferendum a nobis mereretur accipere. Cujus precibus opportune importunis, cum hinc humilitas professionis nostræ ob declinandam præsumptionis notam obviare persuaderet, illinc caritas internæ obdurationis in proximum nos argueret: supereminentiore viæ latitudinem timore abjecto considerantes, quoniam id quod sumus, quod vivimus, quod sapimus, totum Deo et proximo debemus, tandem anici pio desiderio acquievimus satisfacere. Fontibus se destitutum auctor lugeat (572), sed nihilominus valde copioso sermone MODOALDI genus et res ab ipso gestas exponit. Quibus omissis, pauca ex miraculis exhibuimus, editionem secuti, quam post Surium ope codicis Corsendoncani curavit Henschenius (Act. SS. Mai. III, p. 51). — Eidem Stephano translationis historiam emendandam transmisit Thietmarus abbas Helmwardeshusensis, quæ alii collectionis nostræ volumini inserenda est atque accuratius etiam de Stephani scriptis agendi occasionem dabit.

VITÆ LIBER III.

Quoniam, adspirante Deo, nobilem beati MODOALDI prosapiam, altissima regii sanguinis linea pro ductam, in primo hujus operis libello dilucidavimus, in secundo vitam ejus laudabilem paucisque imitabilem, qua Deo caras hominibusque venerandus extitit, omni regiæ nobilitati prætulimus, transitumque ejus gloriosum angelicis choris gaudium intulisse peroravimus: nunc jam in tertio non ab re judicavimus perpauca explicare ipsius sanctitatis indicia, qualia videlicet miraculorum primordia, omnipotentis Dei gratia, post quietam famuli sui dormitionem, ex illius reliquiis in urbe Treverensi voluit ostendere

1. Verum ex quanta barbarorum crudelitate, ex quanta præfatæ urbis desolatione occasio illa suborta fuerit, qua viri Dei merita fidelibus primam innotuerint, paucis libet perstringere; quia quod in præfatiuncula hujus opusculi de simili calamitate, alio inducta tempore, disseruimus (575), argumentum cognitionis esse valet his quæ hoc in loco dic-

turi sumus. Ibi enim commemoravimus barbaras nationes generaliter per omnes Galliarum fines furoris sui frena laxasse, hic vero inducimus Nortmannorum gentem indomitam, de vagina suæ crudelitatis eductam, quasdam Galliæ et Germaniæ partes occupasse. Quæ immanitate sui sceleris grassata, in cervices fidelium velut ursa raptis catulis efferata, nulli sexui, nulli ætati parcere, senes reverendos necare, juvenes et adolescentes pro viribus vel tempore se defendentes confodere, parvulos matrum uberibus avulsos excerebrare, matronas castas, virgines pudicas dehonestare, urbes nobilissimas flammis edacibus concremare, sanctuaria Dei aut subvertere aut profanare, divina et humana pari contemptu pessumdare

Hujus horrendæ tempestatis procella urbem invadente Treverensem (an. 882), omnes pavere, trepidare; neque fugæ, quam non paraverant, neque præsidii ullam spem habere; præ oculis omnium imago mortis volitare, jucundæ populi urbanitates

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰²² proximo ed.

(570) Cf. Hist. litter. IX, p. 522 sqq.

(571) P. 51.

(572) Cf. locos supra p. 112, n. 1 et p. 115, n.

NOTÆ.

42 allatos.

(575) V. locum partim supra p. 112, n. 1 scriptum.